

¿Tocat o aigua?

El satèl·lit espia soviètic Kosmos 1.900 caurà a la Terra d'ací a uns dies. Porta 50 quilograms d'urani i fins dues hores abans de l'impacte no se sabrà el lloc de caiguda.

Xavier Duran

Entre els més de tres-cents satèl·lits en actiu que hi ha al voltant de la Terra en aquests moments, n'hi ha un que ara és centre d'atenció. Es tracta del Kosmos 1.900, un satèl·lit espia llençat per la Unió Soviètica el desembre passat. Per l'abril, els soviètics perderen contacte radiofònic amb el satèl·lit i des de fa unes setmanes se sap que va orbitant la Terra descontroladament i que pot caure a qualsevol lloc entre finals de setembre i finals d'octubre.

Quan un satèl·lit va perdent altura es desintegra i cau a terra en forma de petits trossos. En aquest sentit, la caiguda del Kosmos 1.900 no hauria de preocupar gaire. Però es dona la circumstància que porta un reactor nuclear del tipus anomenat Topaz, amb 50 quilograms d'urani i una potència de 10 kilowatts. I això ja resulta més perillós. El Kosmos 1.900 pertany a la sèrie anomenada Rorsat, de reconeixement oceànic per satèl·lit. Té uns potents radars que necessiten l'energia proporcionada pel reactor nuclear i el seu objectiu és espia el moviment de les flotes d'altres països.

Molts satèl·lits solen portar plafons solars per captar energia. Però des del 1961 l'URSS ha llençat 39 satèl·lits amb reactors nuclears i els Estats Units n'han llençat 23. Quan la vida activa del satèl·lit està a punt d'acabar, el reactor és enviat a una òrbita alta, de 800 o 900 quilòmetres, i allà va perdent activitat.

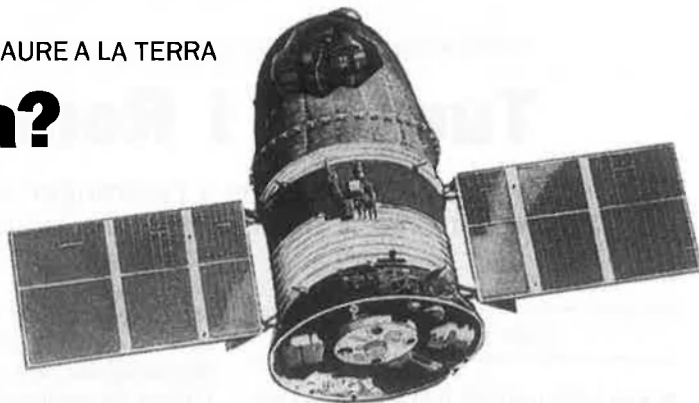
Però els soviètics ja han tingut problemes amb aquests reactors. El 23 de gener del 1978, el Kosmos 954 va caure al nord-oest del Canadà. Afortunadament, va anar a parar a una zona poc poblada, a uns mil quilòmetres d'una ciutat important. Tal com estipula el Dret Internacional, l'URSS havia d'indemnitzar els canadencs pels danys causats. Aquests reclamaren catorze milions de dòlars, però finalment els russos només en pagaren 3 milions.

Els soviètics no han tingut gaire sort amb alguns satèl·lits els darrers anys. Pel gener del 1983 un altre Kosmos va caure a l'Índia. Pel febrer del 1986 un altre satèl·lit va anar a parar al Pacífic, fet que es repetí per l'agost de l'any passat.

En el cas que ens ocupa, el centre de Tolosa de Llenguadoc fa el seguiment del satèl·lit i ha comunicat que aquest

El cas del Kosmos ha tornat a posar d'actualitat el tema de la seguretat nuclear.

perd altura a raó d'un quilòmetre per dia. De moment, és impossible saber on pot caure, ja que els tècnics només han dit que l'impacte tindrà lloc entre Alaska i l'Antàrtida, dada que no resulta precisament gaire concreta. El pitjor és que el possible lloc de l'impacte no se sabrà amb certesa fins a un parell d'hores abans de la caiguda.

Amb aquestes perspectives, els governs europeus estan prenent mesures preveient que el satèl·lit pogués caure a la seva àrea. En realitat, les probabilitats que caigui en terra ferma són poques, ja que el 70% de la superfície del planeta és aigua. I del 30% que queda, moltes zones són despoblades. Però no es pot descartar que pugui anar a parar prop d'una zona habitada. I en aquest cas, el xoc del reactor nuclear podria tenir efectes contaminants i d'inducció de diversos tipus de càncer.

El cas del Kosmos 1.900 ha tornat a posar d'actualitat el tema de la seguretat en els aparells llençats a l'espai. Alguns grups, com la Federació de Científics Americans i el Comitè de Científics Soviètics contra l'Amenança Nuclear han demanat una amonestació contra els reactors nuclears en òrbita. Des del 1977, els Estats Units no han llençat més satèl·lits amb aquests reactors i ha estat l'URSS la que sempre ha semblat partidària d'usar-los en comptes de fer servir plafons solars.

Si el Kosmos 1.900 causa alguna desgràcia, pot provocar un ferm control de les activitats astronàutiques i, sobretot, de l'ús d'energia nuclear en els satèl·lits. De fet, l'alarma que està causant ja hauria de ser suficient per a obligar a aquest control. Però per ara tots els accidents esmentats no han fet reflexionar els que han de decidir aquestes qüestions. De moment, el Kosmos va passant per damunt dels nostres caps cada 90 minuts. El seu destí final es pot saber d'ací a pocs dies. □